

וקראת לשבת עונג

אלון מרן הפאכע באקדע וואסווא פלאנץ

גליון מס' 658

פרשת ואתחנן

ט"ז אב התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבע ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל נעמה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

שלח לחמך על פני המים

רופא כל בשר נתן רשות ריפוי בידי רופא בן תמותה, אך לעיתים המסלול אל הרופא הוא כה פתלתול ומסובך, עד שרק יצירת הקשר עמו היא נס בפני עצמו...

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: הגאון רבי ברוך בן חיים זצ"ל, מקים עולה של תורה בקהילת "שערי ציון" בניו יורק, היה ידיד נפש של מרן זצוק"ל עוד מימי לימודיו בישיבת "פורת יוסף". לא פעם ציין אבא, כי מבין כל ידידיו הוא האהוב עליו ביותר.

ביום מן הימים קיבל הרב בן חיים התקף לב חמור. הוא הובהל באמבולנס לבית החולים "מיימונידנס" בארצות הברית, ושם אושפז ללא הכרה במשך שמונה חודשים.

כשהבינו בני המשפחה שרופאי בית החולים מצדם מיצו את יכולותיהם, הם פנו להתייעצות עם עסקן רפואי, והוא המליץ בחום על פרופסור מסויים, יהודי, מבית החולים אחר. הם מיהרו ליצור קשר עם הרופא, תקוה מפעמת בהם - אולי הוא יהיה שליח ההשגחה העליונה להצלת אביהם? אלא שעד מהרה התברר כי הענינים אינם כה פשוטים. הרופא טען שהוא עסוק מאוד ואינו יכול לקבל פציינט נוסף. גם ה'פתרון המרשרש' עתיק היומין נוסה על ידם, אולם גם כאן התאכזו קשות, אפילו תמורת תשלום גבוה הוא לא נאות להפצרותיהם. בלית ברירה חזרו אל היועץ בידיים ריקות, ובטעם מר של החמצה. בדיון הנוסף שנערך עימו בנסיון להעלות שם אחר, הייתי נוכח. היו לו כמה הצעות נוספות אך הוא סבר חד משמעית שאין רופא שמשתווה לרמה של הרופא הראשון שהציע, וחבל שהלה לא הסכים.

האווירה היתה מדוכדכת, ובנסיון לעזור התערבתי ושאלתי: "מה דעתכם, אולי כדאי שאדבר איתו בשם אבא שלי?"

כולם תלו בי מבטים שואלים. מה פתאום רופא אמריקני לא דתי יתרשם כשישמע את השם 'הרב עובדיה'?

המשך בגליון הבא

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

התנאי לגאולה

מצויים אנו בשבת הנחמה, קוראים בהפטרה: "נחמו נחמו עמי, יאמר אלוקים. דברו על לב ירושלים וקראו אליה, כי מלאה צבאה (הגיע זמנה), כי נרצה עוונה (התכפרו חטאיה), כי לקחה מיד ה' כפליים בכל חטאותיה" - אנו מאמינים, מייחלים ומקווים, שזה אכן מצבנו, שהגענו לשלב זה. די בכאלפיים שנות גלות סבל ומצוק, די ברדיפות ובצרות, בזוועות הגטו והמלאח, במדורות האינוקוזיציה וכבשני מייזיק, די הגיעה עת לחנה, בא מועד!

ובכן, אם אכן הגיעה העת, נירצה העוון, התכפרו החטאים - מדוע לא נשמע עדיין קול שופרו של משיח? משום שיש שלב נוסף: "קול קורא במדבר: פנו דרך ה', ישרו בערבה מסילה לאלקינו".

כה נוקב הדבר: יתכן שהצרות הביאו לכפרת עוונות, ועדיין יש לפלס לבוא יתברך דרך בלבבות, ליישר לו מסילה כביכול כדי לזכות בגאולה! ומה היא אותה מסילה? פסוק מפורש הוא בפרשתנו: "בצר לך, ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, ושבת עד ה' אלקיך". הלב פתוח לתשובה, תשובה שמגיעת עד כסא הכבוד. אבל בכך אין די: "ושמעת בקולו", יש לקיים מצוות בפועל, בדקדוק ההלכה, ולקבוע עיתים לתורה!

לאחד מגדולי תנועת המוסר, הגאון רבי אברהם יפהו זצ"ל, חתנו של הסבא מנוברהדוק זצ"ל וראש רשת ישיבותיה, היה משל נוקב לעניין זה.

שני חברים רכשו יחדיו בית דו משפחתי. הזמין האחד קו טלפון. בא לביתו טכנאי, נקב בקיר חור זעיר, הוציא דרכו את חוט הטלפון וחברו למכשיר, ובישר: "זהו, הכל תקין. מעתה יכול אתה להתקשר לכל קצווי תבל. חשבונך יחוייב בדמי ההתקנה".

קול המקדח הזעיק את השכן. הסתקרן ושאל: "וכמה עולה התקנת הקו?"

"שלוש מאות תשעים ותשעה שקלים, לא כולל מכשיר", ענה הטכנאי.

"אך את המכשיר ניתן לרכוש בנפרד", שיער השכן.

הטכנאי אישר, ארז את כלי העבודה והלך לדרכו. אמר השכן בליבו: שוטה הוא חברי - לשלם כה הרבה עבור עבודה כה פשוטה! הן כמו עיני ראיתי מה עשה - נקב בקיר חור זעיר, ושילשל בעדו את חוט המכשיר. ומה, כלום איני יכול לעשות כמוהו? מקדח יש לי, איני חסר אלא מכשיר. צירף מחשבה למעשה. פנה לחנות, קנה מכשיר - הן בלאו הכי אינו כלול במחיר - שב לביתו וקדח חור בכותל. שילשל בעדו את החוט, הרים את האפרכסת והאזין לדממה.

כנראה שהנקב זעיר מדי. נטל איזמל ופטיש ועמל להרחיבו, כבר לפניו חור כהלכתו - והמכשיר עדיין רומם, אולי יש לנקוב במקום אחר.

ניסה מימין ומשמאל, קדח ממעל ומתחת, ובאותן תוצאות. סוף דבר, דמה הקיר לכברה. בתיסכולו היכה בפטיש, וכל החורים התאחדו לפתח פעור כדי בקיעת הגדי - והטלפון באילמותו...

אם עדיין לא התייאש, עומד הוא ונוקב את קירות ביתו כמסנת. ויודעים אנו כי לשוא טירחתי, משום שהחור ניצרך - אבל אין הוא העיקר. העיקר הוא, שדרכו יעבור הקו לרשת הטלפונים!

והנמשל: "ושבת עד ה' אלוקיך" - תנאי הוא לגאולה, ודאי! "פיתחו לי פתח כחודו של מחט", יש לחצוב בלב את הנקב. וחזקה על ייסורי הגלות, קשיי הפרנסה, מצוקות החיים ותלאות הציבור והיחיד, שאכן חצבו בלב האבן וחוררוהו.

אך לא זה העיקר, אין זה אלא שלב הראשון בלבד. עתה יש לקבל עול תורה ומצוות, להתחבר אל הבורא יתברך שמו. עתה יש לקרוא: "פנו דרך ה' ישרו בערבה מסילה לאלקינו".

ואז תבוא הגאולה המיוחלת, תקופת האורה והישועה!

עולים במעלות
הגות, מחשבה ומוסר

יחיד בדורו

בפרשה שלפנינו אנו קוראים כמה פסוקים נפלאים, אשר אם מתבוננים בהם היטב ומעמיקים במשמעותם, הם נוגעים במיתרי הלב, ויכולים לעורר רגשי אושר והתפעלות עזים. פסוקים המלמדים על חשיבותו העצומה של העם הנבחר, מעמדו ויחודו: "נַקַּח עִם קָבֶךָ וַיָּבֹהַב הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַזֶּה". "כִּי מִי גוֹי גְדוֹל אֲשֶׁר לֹא אֶלְקִים קָרְבָּים אֵלָיו בְּהָ' אֶלְקֵינוּ כְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו", "וְמִי גוֹי גְדוֹל אֲשֶׁר לֹא חֲקִים וּמְשֹׁפְטִים צְדִיקָם כָּלל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶנֶס הַיּוֹם".

וכן לקראת סוף הפרשה: "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לְה' אֶלְקֵינוּ בְּנֵי בְהָר ה' אֶלְקֵינוּ לְהִיּוֹת לֹא לְעַם סָגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: לֹא מִרְבֶּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי אַתֶּם הֶמְעַט מִכָּל הָעַמִּים" (ז, ו-ח).

התורה רוצה שנקיר בגודל ערכנו, בשגב מעלתנו ובתוקף חשיבותנו. הפיץ הבורא יתברך הוא – שנקיר ונעריך את הזכייה הגדולה לה זכינו – שהוא בחר בנו מכל העמים, קירב אותנו אליו בקרבה ואהבה יתירה, וחנון אותו בבינה וחכמה יחודית.

המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א, מספר כי פעם כששוחח עם מרן ראש הישיבה הגר"א מ ש צ"ל, אמר לו הרב שך בתוך הדברים: "האמן לי, שיכול אני לבטל את עצמי בפני כל יהודי הכי פשוט [פאר אפשיטער איד] באשר הוא". רבי דן השתומם מהמשפט המופלא, שנאמר כמעט בדרך אגב, ושאל את הרב שך בפליאה: "היתכן שגדול הדור, מדברנא דאומתיה, יבטל את אמרו את הדברים ברצינות? האמן שגדול הדור, מדברנא דאומתיה, יבטל את עצמו בפני כל אחד באשר הוא?"

השיב לו הרב שך תשובה מדהימה: "דע לך, שלכל יהודי ויהודי יש נקודה מסויימת שבה הוא יחיד בדורו! לכל אחד ואחד יש חשיבות עצומה מצד עצמו בכך שהוא בנו של מלך מלכי המלכים, ומחמת משאלת הלב הפנימית שקיימת בו לעבוד את השם יתברך בלב שלם. אלא שכל יחיד יש לו מצב אחר, לפי כוחו, דרגתו, נפילותיו ונסיונותיו. אבל פשוט וברור אצלי, שאם נדון כל אחד ואחד בפני עצמו, ונעמיק ונבחן את הנקודה הפנימית שקיימת בו, ניווכח כי לפי מצבו הוא אכן יחיד ומיוחד בדורו, כאשר גם במצבו הוא אינו מתייאר ומנסה בכל זאת להמשיך ולהתעלות!"

"זאת הסיבה", סיים הרב שך בפנים מאירות, "מחמתה יכול אני לבטל את עצמי בפני כל יהודי באשר הוא"...

אירע פעם שמרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל השתתף באירוע כלשהו, ובמלון בו נערכה השמחה הציבו שומר כושי שעמד על יד חדר הנוחיות, ובעצם לא עשה דבר חוץ מלפתוח לאנשים את הדלת באדיבות מזוייפת.

"ראה", אמר ראש הישיבה לתלמידו הרב הצדיק רבי צבי חיים רוזנהאן שליט"א שסיפר את המעשה. "גוי בזוי זה עומד עם חליפה מהודרת ופפיון, כשכל תפקידו הוא להראות לאנשים היכן הם יכולים להתעסק בצרכי הגוף... הגויים מנסים למצוא חשיבות בכל כוחם, גם בדברים שאין להם כל ערך. יהודי לעולם הוא חשוב ומכובד בעצמותו, ואין מה שיכול ליתול זאת ממנו, הוא לא נזקק לדברים חיצוניים שיתנו לו חשיבות, כי בכל ענין שיתעסק בו הוא יהיה חשוב!"

כמה צריכים אנו להיות מאושרים מידיעה זו! אשרינו, מה טוב חלקינו, שזכינו להיות הנבראים החשובים ביותר בבריאה. "ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת, וחי עולם נטע בתוכנו"!

מטמונים מהפרשה
הגיגים ומעשיות

"אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה" (א, כד).

במדבר (דברים רבה) דרשו חז"ל על פסוק זה את הנאמר בתהילים (פרק צב): "מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת!"

משל לאילן גדול וגבוה מאד, מאה אמה ויותר, ושורשיו נעוצים בעומק הקרקע מאה אמה ויותר! הרואים יתחלקו לשלוש קבוצות: מי שהוא בער וחסר לב יעבור ליד האילן ולא יביט בו כלל ולא ישתומם, כי במחשבתו יהיה סבור כל האילנות דומים ושוים...

לעומת זאת, מי שעניו בראשו, ולו במעט, יביט משתאה על המראה הנפלא ויתפעל מגובהו של העץ הרם.

אולם החכם האמיתי, יבין ויתפעל לא רק מגובהו של העץ ופארו, אלא גם מהסתעפות שורשיו הכבירים, ולבו יתמלא התפעלות גדולה.

כן הוא – אמר המגיד מדובנא – גם במתבונן בגדולותו של הבורא יתברך: הראשון – "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת"... ולעומתו, מי שעניו בראשו יראה ויבין "מה גדלו מעשיך ה'", אולם החכם האמיתי, יבין גם מה "מאד עמקו מחשבותיך!"

"לא תסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם" (ז, א).

פסוק זה, הסביר המגיד מדובנא במשל: אדם אחד נכנס אל שכנו, ובקש ממנו להשאיל לו כף. למחרת חזר השכן והחזיר לו את הכף ועוד כפית קטנה.

מדוע אתה מחזיר לי שתי כפות – תמה המשאיל – והלא השאלתי לך רק כף אחת?

נכון – השיב השואל – אמנם השאלתי לי כף אחת, אולם הכף שהשאלתי לי, היתה מעוברת וילדה... לפיכך, הא לך שתי כפות.

הבין המשאיל, כי דעתו של שכנו השתבשה עליו, אף על פי כן, נטל את שתי הכפות ללא אומר ודברים.

לאחר כמה ימים, חזר השכן ובקש להשאיל לו כוס. השכן השאיל כוס אחת, ושוב בא זה והחזיר שתיים, באומרו כי הכוס ילדה ב"מזל טוב" כוס קטנה...

נטל המשאיל את שתי הכוסות בשתיקה.

לימים בקש השכן לשאול זוג פמוטי כסף. שוטה זה – חשב המשאיל בלבו – בוודאי יחזיר לי ארבעה פמוטים... אשאיל לו בשמחה.

לאחר כמה ימים, כאשר ראה המשאיל כי שכנו לא מחזיר את פמוטי הכסף, בא אליו בטענות: היכן כלי הכסף שלי? מדוע טרם החזרת אותם?

טלח לי – אמר השכן – הפמוטים שלך מתו...

מתו??? – צעק השכן – וכי ממת שמענו על פמוטים שמתים? וממתי שמעת על כף יולדת, או כוס יולדת? – השיב השכן בשאלה – כאשר החזרתי לך שתי כפות, נטלת אותן ולא פצית פה.

אם הכף יכולה ללדת, אף פמוטים יכולים למות... כן הוא גם הנמשל – סיים המגיד – את המצוות צריך לקיים בדיוק נמרץ, כי אדם המוסיף על המצוות, בסופו של דבר עלול גם לגרוע מהן...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

ביקורת (א)

ישנו סף קיבול מוגבל עד כמה אדם מסוגל לשמוע ולקבל ביקורת על מעשה שעשה. חז"ל מלמדים אותנו כיצד לעשות זאת. בשבוע שעבר ראינו שמשה רבינו לא הוכיח אלא סמוך למיתתו, הוא למד זאת מיעקב. בהמשך אנו רואים שכך נהגו גם יהושע, שמואל הנביא ודוד המלך. אם כל גדולי עולם הקפידו על כך, כנראה יש כאן עניין מהותי בכל הגישה לתוכחה. חז"ל בספרי מציינים לנו ארבע סיבות מדוע חשוב שהתוכחה תהיה סמוך למיתה דווקא. ננסה ללמוד אותן ולהעתיקן לחיי היום יום:

שלא יא מוכיחו וחוזר ומוכיחו. בניגוד לטבע האנושי ולנטייה הטבעית, בכל פעם שמוכיחים על עניין מסוים חשים צורך לחזק ולתגבר את ההערה הנוכחית על ידי חזרה ואזכור של כל העולות שעשה מיום עומדו על דעתו. יש בהנהגה זו שתי טעויות. הראשונה, הילד מורגש שמנסים לתפור לו תיק והיות ואין מספיק 'בשר'...

לא יא מוכיחו וחוזר ומוכיחו. בניגוד לטבע האנושי ולנטייה הטבעית, בכל פעם שמוכיחים על עניין מסוים חשים צורך לחזק ולתגבר את ההערה הנוכחית על ידי חזרה ואזכור של כל העולות שעשה מיום עומדו על דעתו. יש בהנהגה זו שתי טעויות. הראשונה, הילד מורגש שמנסים לתפור לו תיק והיות ואין מספיק 'בשר'...